

RODOLJUB.

Izhaja vsak četrtek ter stane za vse leto 1 K 60 v., za pol leta 1 K. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 16 v. če se enkrat tiska; 24 v. če se dvakrat, in 30 v. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

„Skup, uboga gmajna . .!“

Volilni boj je bil hud. Kmetški stan je bil sicer v tem boju premagan, a vendar so volitve pokazale, da so se slovenski kmetovalci začeli buditi in da rase zavednost mej ljudstvom. Zmagovalci se boje prihodnosti in v tem strahu bi kmetško ljudstvo radi zopet uspavali ali pa z grožnjami tako ustražovali, da bi se nihče ne upal na dan. Nekateri klerikalci divjajo sedaj še bolj, kakor med volitvami, da bi se jih ljudje zbal, drugi pa se hlinijo in govore: Bodimo spet prijatelji, zdaj je vse eno, kdo je voljen.

Kmetški stan pa ni šel v boj, da bi sedaj odložil orožje in se ponižno podvrgel sovražniku. Tudi ni šel za to v boj, da bi po zmagi, katere pa dosedaj še ni dosegel, samo pil in kričal »zmaga je naša«, ampak šej je v boj, da bi pomagal kmetškemu stanu.

Vsak stan skuša dobiti kar mogoče največ moči. Kolikor večjo moč ima kak stan, toliko več ima vpliva in toliko laglje varuje svoje koristi. Zato pa jemlje vsak stan poslance iz svojega kroga. V mestih še niso nikoli izvolili kmeta in ga ne bodo, ker hočejo meščani imeti poslanca, ki ko zastopal njihove koristi. Ravno tako postopajo drugi stanovi. Veleposestniki volijo poslance, ki se potegujejo za korist veleposestnikov, trgovske in obrtne zbornice volijo poslance, ki se potegujejo za korist trgovcev in obrtnikov, delavci volijo poslance, ki se potegujejo za korist delavcev, samo slovenski kmetje so se dali preslepiti in so verjeli da je v nevarnosti vera, kateri nihče nič noče, in tudi nihče nič ne more, ker je od Boga. Volili so take poslance, ki so že dokazali, da niso prijatelji kmeta, in so kmetškemu stanu pač že veliko škodovali, koristili pa še prav nič.

Ako hočemo, da se zboljšajo razmere, mora kmetški stan sam priti do veljave in moči. Sedaj gre kmetija v nič, kmetški stan propada, postave so za kmeta slabe, in dokler ne bo kmet sam skušal dobiti moč v svoje roke, dokler ne bo kmet zastopal kmeta povsod, koder se gre za kmetško korist, dotlej se tudi te žalostne razmere ne bodo zboljšale.

Posamezen človek pa dandanes težko kaj opravi. Večje stvari, večji uspehi se dosežejo le z združenimi močmi. Iz za časa velikih kmetških puntov na Kranjskem se nam je ohranila pesem, katere konec se glasi »Le skup uboga gmajna«. In tudi danes še velja ta klic. Le skup, uboga kmečka gmajna, ako hočeš kaj doseči, ako hočeš dobiti kaj moči in kaj veljave. Združujte se kmetje na skupno delo. Tako združevanje se sploh imenuje

organizacija. Kmetje se morajo združiti, da bodo pri vseh volitvah in vseh drugih priložnostih z združenimi močmi se poganjali za kmetško korist. Če bode kmetško ljudstvo z združenimi močmi postopalo, se bodo njegove razmere kmalu zboljšale, zakaj le kdor ima politično moč, tisti zamore tudi varovati svoje politične in gospodarske koristi.

Zato pa snujmo politična in gospodarska društva za kmetško ljudstvo, društva, v katerih bodo odločevali kmetje, ne drugi, pa naj bodo katerega koli stanu. Taka društva bi združevala kmetovalce in tako pripomogla, da bi kmetški stan zadobil tisto veljavo in tisto moč, ki je potrebna, če se naj njegove razmere zboljšajo. Zako pa: Skup, uboga gmajna.

Nedeljska premišljevanja.

Piše katoliški duhovnik.

... Tako bodo poslednji prvi in prvi poslednji; zakaj veliko jih je poklicanih, malo pa izvoljenih.

Iz evangelija sv. Matevža 20, 1—16.

Tudi v našem duhovniškem stanu je veliko poklicanih pa le malo izvoljenih. Duhovniki so delavci v vinogradu Gospodovem, podobni so tistim, o katerih govori sveti evangelij, ki ga boste slišali v nedeljo. Izvoljeni so samo tisti duhovniki, ki se drže nauka sv. apostola Pavla. Ta je pisal Korinčanom list, (1. list 9. 24—27 in 10. 1—5) ki se bo tudi bral v nedeljo. In v tem listu pravi sv. apostel Pavel: Tarem svoje telo in v sužnost devam, da, ko druge učim, sam ne bom zavržen.

Po tem navodilu se tudi lahko razločuje duhovnike, po tem se lahko spoznajo tisti, ki so samo poklicani in tisti, ki so izvoljeni. Oj ljubi bratje v Kristusu! Poglejte, koliko je takih duhovnikov, ki tarejo svoje telo in je v sužnost devajo, koliko pa taci, ki so v jedi in v pijači nezmerni, ki zapeljujejo zakonske žene in dekleta in grabijo denar, koder ga dobe. Tisti, ki tarejo svoje telo in v sužnost devajo, so pravi služabniki gospodovi, tisti so izvoljeni, tiste poslušajte, in Bog bo imel nad Vami svoje dopadajenje. Izogibajte se pa tistih duhovnikov, ki nezmerno žive, ki so lakomni in razuzdani, kajti le-ti so samo poklicani pa niso izvoljeni. Njih molitev ne najde milosti pri Gospodu, njih priprošnja Vam samo škoduje, njih daritve ni Bog vesel, a kdor hodi s takimi slabimi duhovniki, kdor jih poslušali ali podpira, ta greši zoper Boga. Tiste, ki so izvoljeni, spoštuj, tistih, ki samo poklicani, ki so duhovniki le radi dobička, se pa varuj!

Ženitna zglasnica.

(Poučno berilo za ženine in nekatere župane.)

Prijatelj, kadar se ženiš, doleté te razne sitnosti. Utripa Ti burno srcé in plašijo Te skrbi, kako se ponese novi zakonski stan. Ako se ženiš iz plemenitega namena, in ti je mar, da si ustanoviš prijetno svoje ognjišče, izberi si družico izmed poštenih slovenskih hčera. Poprosi Boga pomoči in blagoslova, pripravi se resno za ta stan, pa se ti ni bati ničesar hudega. Zakon je ravno tako svet zakrament, kakor družih šest, ker vse je Bog ustanovil.

No duhovska oblast ti ne delá zaprek, ako izkažeš, da je tvoja izvoljenka samekega stanu in iste vere kakor Ti, in da nisi navezan na kako drugo žensko.

Drugače je pri županstvu tvoje domovne občine, kjer se moraš zglasiti, da se nameravaš poročiti. Nekateri neuki župani so še vedno mnenja, da imajo pravico, »dajati dovoljenja za ženitev«.

Temu pa ni tako.

Po § 47. občnega državlanskega zakona sme zakonsko pogodbo skleniti vsakdo, ako mu tega ne brani kak postaven zadržek.

Taki zadržki so navadno nedoletnost, če nisi že dopolnil vojaške dolžnosti, sorodstvo z nevesto in druge take stvari, ki jih izveš pri izpraševanju pri g. župniku. — V take zadeve se pa županstvo tvoje domovne občine pri izdaji ženitev-ske zglasnice nima vtikati.

Župan in občinski odbor se navadno izgovarjajo, da ta ali oni nima premoženja, da se je bati revščine v družini, in da mu iz teh razlogov ne dajo ženitne zglasnice.

Taki razlogi so pač ničevi in ne drže. Pomankanje premoženja sploh ne pride tu v poštev, posebno pa občina nima tu razsojati o zadržkih sploh ne.

Občinska oblastva imajo gledé ženitev le v toliko besedo, da dajo občanom ženitne zglasnice v smislu gubernijalne naredbe z dné 1. marca 1. 1832. št. 4264 (§ 28:8 obč. reda za Kranjsko). Toda ženitne zglasnice se v smislu omenjene gubernijalne naredbe ne dajejo tako, kakor da bi s tako zglasnico kdo šele dobil od strani občine dovoljenje, ali se sme oženiti, ker občina sploh nima pravice komu ženitve zabraniti. Ženitne zglasnice izdajajo občinska oblastva le zarad tega, da imajo nad svojimi domačinci nekoliko pregleda (kontrola). To je ves pomen ženitnih zglasnic.

Kedar se torej ženiš, pomni pred vsem to-le: »Najprej štalco, potem šele kravco«.

Treba je vedeti, da bo preživljati v zakonu naprej dve osebi, ščasoma tri, morebiti pet ali še več. Tega se ne straši. Komur da Bog življenje, da mu tudi možnost, da se preživi. Ni ravno treba, da si ravno rojen v dragocenih tančicah in plenica, tudi iz trdih pleníc vzrastejo krepki ljudje.

Nevesto ti izbere srce in medsebojno prijazno občevanje. Dobre matere hči, je navadno zopet dobra mati in gospodinja. Pred vsem pa je treba dobre vzgoje. Slovensko ljudstvo si v tej zadevi že lahko pomaga. Spridenega zaroda, hvala Bogu ni veliko med nami, ako si priden in varčen, pridobiš si lahko toliko, da preživiš pošteno sebe in svojo družino. Za doto preskrbi svojim otrokom dobro vzgojo. Ako ti nese, pomagaj jim tudi z novci, da si lažje ustanove svoj varen kotiček. Boljše pa diši kruh, ako si ga človek sam prisluži.

Gospodom županom bi pa priporočal, naj ne delajo ubožnim ženinom preveč sitnosti in troškov. Ako je ženin pristojen v Tvojo občino, izdaj mu častiti gospod župan brez odlašanja ženituvsko zglasnico. Plača naj ti le pristojbino (takso), kakoršna je določena v tisti občini in potrjena od deželnega odbora. Na tak način se stvar izvrši mirno in brez nepotrebnih potov in troškov.

Fr. L.

Politični pregled.

Državni zbor se je sešel dne 31. januarja. Razmere so še popolnoma nejasne in se nič ne ve, kako se razvijejo. Doslej se stranke niti toliko niso mogle zjediniti, da bi porazumno izvolile predsedništvo. Žal, da je prihodnost prav temna. Če se združijo Poljaki z Nemci, dobe Nemci vso moč v roke in potem gorje nam Slovencem.

Kaj hočejo nemški radikalci? Schönerjeva stranka šteje 21 članov. Ti so se združili na to, da bodo delovali na združenje avstrijskih dežel z Nemčijo in potem za izstop Nemcev iz katoliške cerkve.

Vojna v južni Afriki. Zadnje dni ni nikacih poročil iz južne Afrike. Iz tega se sklepa, da se mora Angležem prav slabo goditi.

Dopisi.

Iz Logaca. Naš g. kaplan je pa res prav čuden človek. Najhujši politikar je postal. Pa ne samo to, temveč še učiti nas hoče, kaj naj beremo, kako naj se obnašamo in drugo. Mož je še prav mlad, in hoče nas osivele možakarje voditi, da bi plesali po njegovej muziki. Ne boš Tine kaše pihal. Mi vemo kaj delamo, vemo, kaj naj beremo. V nedeljo 13. se je prav razkoračil na prižnici in ravsajal, da kdor bode »Rodoljuba« bral, ne dobi odveze. Dobro vemo, da Vam »Rodoljub« ni po volji, ker nam oči odpira in Vas razkriva, da ne morete več slepe miši loviti. Da bi pa čez vero kaj pisal, je pa Vaša laž. Kaj nas imate res za tako kratke pameti, da ne vemo, da ga prej, predno nam pride v roke, prebere državni pravdnik. In pa mislite, da ga bode ta pustil na beli dan, če bode čez vero kaj pisal. Bejžte no! To znate praviti onim ženicam, okrog katerih se tako radi sučete, in katerim se hočete na vse na zadnje še ponuditi, da bodete njih možem v Ameriko pisali, da so

njih ženice popolnoma varne pred temi pokvarjenimi liberalci, ker jih čuva blagoslovljena reka. G. Tinče! mi smo brali »Rodoljuba«, ko še Vas nismo poznali, pa ga bomo še brali, ko Vas več ne bo v Logatcu in potem naj Vam bo to po volji, ali ne. To se nam pa čudno zdi, da Vi tako dobro veste, kateri časniki pišejo čez vero. Ako Vi smete »Rodoljuba« brati, zakaj ga pa nam prepovedujete? Zarad ta »suhe« bodite pa le brez skrbi, če jo nam bodete prepogostoma dajali, se zna prigraditi, da jo bodete sami z župnikom še bolj lahko posušili, tako da je nihče več ne bode maral. Prav čuden mož so pa naš župnik mesto, da bi vabil svoje ovčice v cerkev, jih pa še ven podi. Prihodnjic pa hočem spregovoriti par besedij o župniku, kako je dal odtrgati ključavnico pri orgljah in pri nekej klopi. — Jeden, ki se je že zmenil za vožnjo v pekel.

Z Gorenjskega. Pri volitvah so zmagali klerikalci, ker so njih duhovniški agitatorji hodili po noči in po dnevi okrog po gostilnah in hišah in so na vse mogoče načine pregovarjali volilce in jim popisovali volilne liste. Kdor je bil toliko zaveden, da se jim ni hotel vsesti na limanice, je pa »liberalec« in od najhujšega hudiča obseden, kakor je učil nebeški list »Domoljub v 1. št. Agitacija je bila z vsemi obljubami in lažmi podprta. Agitiralo se je toliko, da so se ljudje čudili, kako da ti blaženi možje tako požrtvovalno hodijo noč in dan okrog in se trudijo za našo korist? Ti blaženi gospodje so lovili volilce in jim popisovali volilne listke celo po vežah in straniščih, po skednjih in kuhinjah, in kdor pa listka ni dal njim popisat ali kdor ni volil, kakor so oni vzkazali, istega so razglasili za brezverca. In kdor ne bere nebeških listov »Slovenca« in njegovega ljubčeka »Domoljuba« je tudi brezverec, kdor bere pa »Narod« »Rodoljuba« ali pa »Rudeči prapor« ta je pa že obsojen v pekel. Res, tako »poštenih« listov ni kakor blažen »Domoljub«. Ta ne laže nikdar in nikdar ne obrekuje, ker je navdihnjen od svetih mož, ki jih je — Miklavž z rogovi prinesel.

Iz Svibnika pri Loki. Ob času volitev smo vsi razun dveh dobro volili. Šli smo z narodno stranko, ker to je bilo naše veselje, da naj kmet kmeta voli. Ako bi se bile vse vasi in vse občine tako držale, kakor se je občina Loka, tako bi bili lahko zmagali. Pri nas je tercijalstvo izgubilo tla. Mi smo pošteni, dobri katolici ali videli smo na svoje oči, da gre kmet v nič, če se preveč župniku uda. Nekdaj najboljša kmetija pri nas je propadla, zdaj je vse zaklenjeno. Poslopje gre ob tla, zemljišče dremlje, vinograd spi. Sinovi in hčere od ranjkiga očeta so se razšli na vse štiri dele sveta, popustivši domovino in najboljšo kmetijo, ker slutijo, da upniki ne bodo več dolgo čez prste gledali. Vzrok temu pa je to, da se je ranjki oče z duhovniki preveč bratil in škrici pajdašil; dobro jel, mnogokrat kupici na dno pogledal, se s sosledstvom tožil in ne veliko delal. Rekel je, da če duhovni dobro živijo, zakaj ne bi on, ki je kmet. Hčere so bile tercijalke, pa tercijalke nočejo delati, kmetija pa rabi dosti človeških in živinskih moči. Prav tega tam ni bilo, oziroma je bilo, pa niso hoteli rabiti. Tercijalke najrajši v senco bežijo.

Kakor so očeta videle, tako so one delale, dve hčeri oskrbuje občina, tretja, ki je vse poklenila in domovino zapustila, jo je popihala v dalno Ameriko za možem. Tako pride, kdor ni ponosen na svoj kmetski stan, nego se brati s škrici in duhovniki. Taki ljudje seveda volijo klerikalno, drugi iz naše vasi, ki je volil škrica mesto kmeta, je farovski podrepnik. Ako ne bi bil volil klerikalca, ne bi bil več bere pobiral za duhovnike in beračil za novomeške klosterske muhojelce. Mi drugi pa smo kmetje, ki ljubimo svojo kmetijo in spoštujemo sami svoj stan ter smo zato glasovali za kmeta. Kdor se zaničuje sam, podlaga je tujčevi peti, pravi pregovor, mi pa nečemo biti podlaga nobeni peti, mi smo svobodni kmetje, ki imamo srce za naš stan, in ker mu hočemo dobro, bo tudi v prihodnje pri nas veljalo načelo: kmet naj voli kmeta.

Iz Šentjurja ob južni železnici. Tako samosvojega župnika ni kmalu dobiti, kakor je naš. Rad bi, da bi kmetje vedno tako plesali, kakor on gode. Toda tako ne bode šlo, včasih bomo tudi mi katero zagodli in bode župnik moral plesati. Bere mu ne bomo več dajali, saj nima za to nobene pravice niti on, niti njegova maziljena pomočnika. Zakaj pa smo morali bero odkupiti, če jo moramo sedaj vsejedno dajati? Seveda so nekateri izmed nas še tako neumni, da se skušajo, kdor bi več dal, da bi se bolj prikupil farovškim gospodom. Kedaj se bode nam kmetom začelo jasni v glavi? Kako postopa naš župnik s kmeti, ki mu prostovoljno dajejo bero, nam kaže sledeča dogodbica. Župnik prodaja, seveda za cerkev, sedeže v cerkvi. Klop ima komaj prostora za 6 ali 7 ljudi, župnik pa proda 10 sedežev v eni klopi, in če v nedeljo pride vseh deset oseb v cerkev, morajo vsaj tri osebe stati. Neki kmet je bil tako predrzen, da se je šel zaradi tega pritožiti v farovž. In kaj je storil župnik? Pokazal mu je vrata in ga hotel zapoditi ven. Kmet pa se je odrezal: »Gospod, za ta vrata sem jaz več vložil kakor Vi, farovž so postavili kmetje in ne Vi, in Vi me ne boste iz farovža podili! Tako je prav, tako se mora govoriti s takim ošabnim človekom. — Kmetje bi radi vedeli, kam prihaja tisti denar, ko se v cerkvi nabere. Drugi župniki so radi polagali račune, od sedanjega župnika pa ni dobiti računov, in kmetje nič ne vemo, kam pride denar. Kadar je treba popravila pri cerkvi ali pri farožkih poslopijih, pa morajo farani zalagati. Popred je imel mežnar pravico do denarja, kateri se je nabral pri porokah, sedaj se je to mežnarju odvzelo. To je krščanska ljubezen do bližnjega. Sedaj imamo posojilnico v Šentjurju. Župnik ima dovolj denarja, da ga bo dal v posojilnico. Dosegel bode dvoje, prvič mu ne bode treba denarja pošiljati drugam, in ga bode obrestoval doma, drugič bode v posojilnici dobil kmete v roke, da bodejo tako plesali, kakor bode on godel. Bomo videli, če se bode to res zgodilo.

Iz Ponikve ob južni železnici. Naša dva »gospoda« sta silno huda, ker berejo kmetje »Rodoljuba«, kateri se ne boji pokrtačiti teh žegnanih gospodov. Župnik je celo na prižnici bral »Rodoljuba«, ker je bil naštel njegove grehe. To je dobro. Tako bodejo vsaj ljudje izvedeli, kako ne-

ustrašljiv list je »Rodoljub«. Ta se upa vse povedati. Tudi to, da nimamo v Poničvi več kakor jednega cerkvenega ključarja, namesto dveh, in da še ta ključar nima kjučev drugače v rokah, kakor kadar pride škof, ki pa seveda zaupa fajmoštru in ne pregleda kase. Potreba je, da se izvolita nova cerkvena kjučarja in taka, da bodeta imela pogum, zahtevati blagajnične ključe in natančne račune. Računi naj se v občinski pisarni razpolože, da bodemo kmetje vedeli, kako se porabi denar, ki se nabere v cerkvi in denar, katerega dobri ljudje zapuščajo cerkvi. Z računi na dan.

Domače in razne novice.

Slovenski državni poslanci v prihodnjem državnem zboru ne bodo več združeni. Napredni poslanci so pač izjavili, da so pripravljene vstopiti v skupen klub, toda klerikalci so odgovorili, da ne marajo vstopiti v skupen naroden klub. Tako se bodo po krivdi klerikalcev ločili slovenski poslanci na dve skupini, škodo pa bo imel narod, trpelo bo ljudstvo. Celu postenejši duhovniki priznavajo, da postopajo klerikalci kakor izdajalci naroda.

Ljubljanske občinske volitve. Leta 1899. so bili klerikalci pri občinskih volitvah strahovito tepeni. V svoji jezi so se pritožili na upravno sodišče, češ, pri volitvah so se godile strašanske sleparije. Upravno sodišče je vse te točke te pritožbe zavoljo sleparij odbilo kot izmišljene in zlagane in ugodilo klerikalcem samo v jedni točki, to je glede načina, kako so se štele glasovnice. Več kakor trideset let sem so se glasovnice štele tajno. Klerikalci in liberalci in tudi cesarska vlada so bili mnjenja, da se morajo glasovnice tajno šteti, upravno sodišče pa je razsodilo, da se mora to javno opraviti. Radi te razsodbe so klerikalci zagnali strašen krik, kakor da bi bili dosegli Bog vedi kako zmago. V resnici pa na celi stvari nič ni.

Ljudsko štetje. Primorski slovenski in hrvaški listi so priobčili nezaslišane stvari o vsakovrstnih sleparstvih, ki so se zgodila pri ljudskem štetju. Radovedni smo, če bodo poslanci zaradi tega v drž. zboru kaj zaropotali.

Zasramovanje župnika Berceta. Bostanjski župnik Berce je občespoštovan duhovnik. Pri zadnjih volitvah se ni hotel nič mešati v volitve, da bi se v njegovi fari ne začelo tako sovraštvo, kakor vlada drugod. To so mu pa nekateri srboriti duhovniki strašno zamerili. Napadali so ga v klerikalnih časopisih na najgrši način, v št. Lambertu, kjer je gosp. Berce prej služboval, pa ga je župnik Nemanič sramotno napadel, češ, da je g. Berce slab duhovnik, in da ne pozna druge poti kakor na št. 13 v Ljubljani. Gospod župnik Berce je seveda hotel tožiti. Ne da bi se maščeval, kajti gospod Berce je plemenit duhovnik, ampak da dokaže svojo nedolžnost, da opere svojo čast. Toda kaj se je zgodilo. Škof mu je prepovedal tožiti, škof mu je prepovedal oprati svojo čast! Škof torej neče, da bi se pred sodnijo dokazalo, da je šentlamberški Nemanič v cerkvi duhovnika okrekoval in mu delal grdo kri-

vico, škof torej neče, da bi g. Berce dokazal, da se mu je zgodila krivica ampak hoče, naj obvisi na vzglednem duhovniku grdo obrekovanje. Pač jako žalostno!

Drugod in pri nas. Državni poslanec Stojalovski, kateri je katoliški duhovnik in uživa mej gališkimi kmeti največje zaupanje, naznanja v svojem listu, da podpisuje na tisoče in tisoče kmetov v Galiciji pritožbo zoper zlorabo prižnice in spovednice v politične namene. Gališki duhovniki so pri zadnjih volitvah skoro ravno tako počenjali, kakor pri nas, seveda so jih naši duhovniki daleč prekobili. Tisto pritožbo, ki jo podpisujejo kmetje, in ki jo je sestavil duhovnik Stojalovski, ponese posebno odposlanstvo škofom in papežu v Rim. Kakšno pritožbo bi lahko šele kranjski kmetje napravili. Ta slučaj kaže, da se je tudi v Gališki začelo daniti, kaže pa tudi, da so se celo duhovniki jeli ustavljati počenjanju njihovih tovarišev.

Koroški duhovniki razburjeni. Klerikalni advokat dr. Pupovac je bil pred kratkim obsojen zaradi razžaljenja deželnega zbora koroškega. Pri obravnavi je 7 prič pod prisego izpovedalo proti njemu 10 prič, mej katerimi so bili 4 duhovniki, pa za njega. Sodišče ni verjelo 10 klerikalnim pričam, ampak onim 7, ki so pričali zoper Pupovca. Zdaj se razširjajo po Koroškem listki, v katerih se pravi, da so omenjeni štiri duhovniki po krivem prisegli. Duhovščina je vsled tega seveda zelo razburjena.

Novomeščan — državni poslanec. Mej poslanci, izvoljenimi v Bukovini, je bilo te dni čitati ime c. kr. profesorja Arturja Skedla, ki je bil izvoljen zastopnikom mesta Suczave. Skedl, sedaj pristaš nemške liberalne stranke, je doma iz Novegamesta in ima v bližini št. Ruperta posestvo.

V Cerkljah na Gorenjskem je umrl ondotni okrožni zdravnik Edvard Globočnik v starosti 61 let. Bil je znan po vsem Gorenjskem.

Novi odvetnik. V Ptujju se naseli zagrizeni nemškutar dr. Ambrositsch kot advokat. Zavedni narodni ljudje se ga bodo ogibali. V Maribor se preseli namesto umrlega dr. Dominkuša odvetnik narodnjak dr. Rosina iz Ljutomera, v Ljutomeru pa se naseli dr. Grossmann tudi vnet narodnjak.

Ravnatelj celjske gimnazije je imenovan strasten nasprotnik Slovencev, profesor na ljubljanski realki K. Proft. »Slovenski Narod« in drugi napredni časopisi so se proti temu odločno oglasili, ker se je s tem imenovanjem storila Slovencem velika krivica. Klerikalni listi s »Slovenecem« na čelu pa se za to niso zmenili. Njim je sploh vsejedno, kakšne uradnike nam pošilja vlada, ker jim ni nič za narodno stvar.

Tolovajstvo v Gočah. Sodnijska obravnava zoper goškega župnika Ferjančiča in 21 njegovih sokrivcev, ki so toženi zaradi hudodelstva javne nasilnosti, župnik pa še radi zapeljevanja k krivemu pričanju, je bila določena za prve dni meseca februarja, pa se je preložila, da se zaslišijo nove priče, in ker so prišle neke nove reči na dan.

V okrajne šolske svete na Kranjskem so od strani deželnega odbora imenovani naslednji gospodje: 1. Za Črno-

melj: Leopold Gangl iz Metlike, Ivan Puhek, župan v Črnomlju. 2. Za Kamnik: Luka Mlakar, župan v Lukovici, sodnik U. Garzarolli v Kamniku. 3. Za Kočevje: J. Shadinger in sodnik Fr. Višnikar iz Ribnice. 4. Za Kranj: Ciril Pirc in Janko Urbančič. 5. Za Krško: dr. Mencinger iz Krškega in J. Globočnik iz Dobrave. 6. Za Litijo: notar Luka Svetec iz Litije in Janez Škrbinc, nadučitelj v Višnjigori. 7. Za ljubljansko okolico: Gabrijel Jelovšek z Vrhniko in Franc Košák z Grosupljega. 8. Za Logatec: Alojzij Pogačnik, župan v Cirknici in F. Siherl v Spod. Logatcu. 9. Za Novo Mesto: Fran Majzelj iz Bele cerkve in ravnatelj Detela iz Novega Mesta. 10. Za Postojino: Josip Dekleva, župan v Postojini in Maier iz Loža. 11. Za Radovljico: J. Peternel, župan na Bledu in Oton Homan, trgovec v Radovljici.

Stekel pes. V Mostah pri Kamniku so ubili steklega psa, ki je popadel neko žensko. Pasji kontumac seže 5 km na vse strani od Most.

Radovedni smo, kaj porečejo mario-borski rudečkarji? V Vitanju so obhajali naši narodni nasprotniki, »zmago«. Med »zmagovalci« se je nahajal ter se radoval »sijajne zmage« tudi slovenski župnik Arzenšek! Sramota!

Amerikanski škof Ignacij Mrak, rodod iz Poljan nad Škofjo loko, ki je bil naslednik našega rojaka škofa Barage, je umrl star 90 let.

Roparski napad. Napadla sta po noči 21. t. m. fanta Valentin in Jože Kopitar iz Velikega Mengša posestnika Ant. Žnidarja iz Utika pri Vodica in ga oropala.

Iz zopora pobegnil je v Cerknici mesarski hlapec Jožef Turšič, ki je bil obsojen radi tatvine.

60 leten starček — deserter. V zagrebškem garnizijskem zaporu je v preiskavi nek 60-letni Likavec. Pred 38 leti je ta mož desertiral od svojega 12. ulanskega polka, ki je tedaj bival v Italiji. Deserterja tedaj niso dobili v pest, še-le sedaj so ga zasledili, in dasi je preteklo od njegovega bega že skoro 4 desetletij, ga vendar vojaška oblast preganja. V dosedanji preiskavi se je zaznalo, da je »deserter« prav za prav že odslužil svoja vojaška leta pri 17. pešpolku v Ljubljani, kjer je nosil vojaško suknjo pod napačnim imenom ter se je tudi z našim polkom udeležil boja l. 1866. Časopisje se nadeja, da bo vojaško sodišče tega čudnega deserterja, ki prav za prav ni deserter, oprostilo.

Skrivnosten človek. V Trstu so aretirali necega gospoda, pri katerem so našli 250.000 gld., kdo da je in odkod da je. Bržčas je mož poglavar kake tatinske družbe.

Dijaški dvoboj. Na Dunaju je bil te dni mej dvema visokošolcema dvoboj, pri katerem je bil neki medicincec Štefan Kokonac smrtnonevarno ranjen. Vsled tega sta bila aretirana najprej njegova sekundanta, sedaj pa je policija tudi zasledila Kokonačevega nasprotnika, ta je 21letni jurist Karol Schmitt iz Novega Mesta. Schmitt je bil aretiran in izročen deželni sodniji.

Kaj naj se spomladi, ali pa že sedaj, s sadnim drevjem dela?

Sadno drevje sadimo pač zato, da bi nam dobro rodilo in obilo sadja donašalo. Vendar se dandanes skoro še povsod misli, da je dovolj, če se drevje le posadi, potem pa na miru pusti, češ, bo že raslo, in ako bo hotelo, bo tudi rodilo. Ljudje, ki tako mislijo, primerjajo kaj radi sadno drevje divjemu drevju v hosti, katerega ni potreba nič obdelovati, pa vendar dobro rase in svoj sad rodi. No, tako sklepanje nikakor ni pravo, kajti sadno drevo je kultivirana rastlina, ne pa divja. Vse kultivirane rastline zahtevajo, pa ravno obdelovanja, zahtevajo gotove človeške postrežbe. Ako se jim te ne podeli, gredo v nič, ali pa, če že to ne, podivjajo, se spremene zopet v rastline takih lastnosti, kakršne človeku kmetovalcu ne ugajajo, vsaj popolnoma ne. S tem nočemo sicer reči, da bi se spremenila žlahtna jablana, žlahtna hruška itd., ako se je nič ne obdeluje, v prvotno divjo rastlino lesniko ali drobnico. Ne, to ne. Vendar je pa resnica, katera se nam pri nič obdelovanem, nič postreženem sadnem drevju leto za letom kaže, ta, da ono malokrat rodi, in kadar rodi, donaša veliko manjši, veliko drobnejši in neznatnejši sad, kakor pa pravilno obdelovano drevo ravno tistega plemena, in ravno tiste sorte ali vrste. Kako resnično je to, dokazuje nam sadno drevje, ki rase v dobro oskrbovanih kuhinjskih vrtih. Posebno nam še to dokazuje sadno drevje, ki rase po vinogradih, in v največji meri nam to dokazuje sadno drevje, ki rase v takoimenovanih francoskih sadnih vrtih, francoskih sadovnjakih, v katerih se prideluje takoimenovano komadno sadje. Komadno sadje imenuje se tisto, katero že pridelovalec, katero že kmetovalec ali sadjerejec ne prodaja na težo ali na mero, ampak na komade, vsak sad posebej. Jedno hruško, jedno jabolko proda Francoz, proda južnotirolski ali pa drugi sadjerejec iz svojega francoskega sadovnjaka po 5, 10, ali še več krajcarjev. Da bi se moralo pri nas sadje le v francoskih sadovnjakih pridelavati, tega nočemo trditi. Francoski sadovnjaki so namreč tisti, v katerih se je pred zasaditvijo sadnega drevja, zemljo čez in čez na meter globoko prekopalo, v katerih se ima same lepo vzgojene brajde ali špalirje, okoli katerih se zemljo vsako leto prekopuje ter tudi gnoji; ker se med špalirji še kuhinjske ali poljske rastline pridelujejo. Tudi brez francoskih sadovnjakov, torej v čisto navadnih sadovnjakih, zasajenih z navadnim, visokodeblatim sadnim drevjem se da prav lepo, če tudi ne ravno komadno sadje pridelavati, in to v obilni meri — ako se ga pravilno obdeluje, ako se mu pravilno streže, ne pa kar samo sebi prepušča. (Konec prih.)

je dobival 776 gld., zdaj dobiva 881 gld.; major je doslej dobival 1080 gld., zdaj dobiva 1942 gld.; obrst je dobival 1360 gld., zdaj 2498 gld.; general je dobival 1464 gld., zdaj 2752 gld. To so velikanske svote, ki jih dobivajo oficirji samo za stanovanje, zraven teh pa dobivajo še lepe plače. Vse to se plačuje iz davkov. Kmet časih še za sol nima, mlad lajtnant pa dobi 490 gld. le za stanovanje. Pa kmet se ne sme pritoževati, saj so kmetski poslanci, torej njegovi zastopniki dovolili denar za to zvišanje.

Loterijske srečke.

Gradeo , 5. januarja.	74, 64, 44, 45, 26.
Bрно , 9. januarja.	86, 28, 36, 38, 20.
Dunaj , 19. januarja.	69, 88, 72, 12, 6.
Lino , 26. januarja.	12, 78, 27, 8, 77.
Praga , 30. januarja.	88, 34, 26, 56, 2.
Trst , 12. januarja.	43, 10, 84, 15, 90.

Tržne cene v Ljubljani

26. januarja 1901.

	K	v		K	v
Pšenica, 100 kg	16	—	Špeh povojen, kgr.	1	44
Rež, "	13	60	Surovo maslo, . . .	1	90
Ječmen, "	13	50	Jajce, jedno . . .	—	6
Oves, "	13	60	Mleko, liter . . .	—	16
Ajda, "	13	—	Goveje meso kgr.	1	28
Proso, "	17	—	Telečje	1	20
Koruza, "	11	60	Svinjsko " "	1	40
Krompir, "	5	20	Koštrunovo " "	—	80
Leča, lit.	—	24	Piščanec . . .	1	30
Grah, "	—	20	Golob . . .	—	45
Fižol, "	—	18	Seno, 100 kilo . . .	4	40
Maslo, kgr.	2	—	Slama, " "	4	40
Mast, "	1	40	Drva trda, kiftr. . .	7	50
Špeh svež, "	1	36	" mehka, " "	5	—

Odprto pismo.*)

Vsled Vašega nestrpnega moje pravicoljubnost in verski čut žalečega postopanja Vam sledeče odgovarjam:

Klop v cerkvi sv. Nikolaja, pri kateri ste pustili sklicujoč se na § 8. knezoškofjskega ordinarijata s silo vrata in ključ odstraniti, je že okoli 50 let pri hiši moje rodovine in jaz sam jo rabim

že nad 25 let. Zakaj sem pred več leti dal napraviti ključ pri njej, to sem Vam bil svoječasno naznanil. Čudno pa se mi zdi, da so Vam vrata pri klopi šele po volitvah napoti. — Dobro! S tem ste hoteli pokazati svojemu političnemu nasprotniku kot cerkveni predstojnik svojo mogočnost. Čudno pa se mi zdi, da Vi doneske, katere dobivate za cerkvene sedeže ne zaračunate tako pravilno, kakor določuje to navodilo za oskrbovanje cerkvenega premoženja za ljub. škofijo, katerega § 30. se v nemškem jeziku doslovno glasi:

Die Stuhlzinsungen für gepachtete oder abgelöste Kirchensitze müssen für die Kirche verrechnet werden und es sind in der Kirchenrechnung die diesfälligen Ablösungsbeträge nach der Zahl der Bänke und Sitze nachzuweisen.

In zopet § 8 se glasi:

„Der geistliche Kirchenvorsteher und die Kirchenpöbste haben als eigentliche und unmittelbare Verwalter des Kirchenvermögens (simul et in solidum) für die ordentliche Gebarung mit dem Kirchen- u. Stiftungsvermögen.“

Ali je to pravilno postopanje, da Vi ta denar, kateri bi se imel priklopiti cerkvenemu premoženju — zavorarite?

Zagotavljam Vas, da toliko časa, dokler ne bodo pri mojem cerkvenem sedežu zopet vrata nataknjena, in dokler se z doneski cerkvenih sedežev ne bode pravilno postopalo, mi moja čast in značaj ne pripuščata, da bi zanaprej obiskoval cerkev, kar je bila vedna moja navada ob nedeljah in praznikih, ker tudi nikakor ne morem verjeti, da prevz. knezoškofijstvo to ravnanje odobruje.

Svoje kršanske dolžnosti in spoštovanje do Vsegamogočnega bodem pa odslej opravljal doma. Molil bodem tudi za svoje nasprotnike, kakor je naš Izveličar molil k svojemu nebeškemu očetu rekoč: „Oče odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!“

Ako bi Vam bil pa pri Vaši nestrpnosti morda tudi „križev pot“, katerega sem za meni zopet podeljeno zdravje v čast Božjo napravil, tudi tako na poti, kakor so Vam bila vrata pri cerkvenem sedežu, ter bi ga Vi hoteli v svoji mogočnosti odstraniti, tedaj Vas prosimo, da taistega darujete kaki bolnici usmiljenih bratov, kateri kršansko ljubezen do svojega bližnjega bolje gojé, nego Vi, „kot katoliški duhovnik“.

To so moje zadnje besede v zadevi Vašega nečuvvenega maščevalnega postopanja.

Dolenji Logatec, 25. januarja 1901.

(204)

Adolf Muley,

župan.

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

Doktorja pl. Trnkóczyja

že mnogo let izvrstno preskušena zdravila, redilna in dietetična sredstva, priporočena v stotinah zahvalnic, priporočila in razpošila

lekarna Trnkóczy v Ljubljani, Kranjsko.

Najceneje se dobivajo, če se naroča po pošti v tej lekarni, odkoder se ta zdravila vsak dan takoj pošiljajo na vse strani sveta s povratno pošto s poštnim povzajem, tudi celo samo en komad z natančnim rabilnim navodilom.

Za štedljive gospodinjé, dojenčke, otroke, nervozne, okrevajoče, slabotneže, malokrvne, bledične, za vsakega bolnika, sploh za vsakega se namesto brezmočne, razdražujoče kave in ruskega čaja Dr. pl. Trnkóczyjev

Kakao sladni čaj priporočila kot tečno, krepilno, zdravo in najceneje hranilno sredstvo. Bolje kot sladna kava. Zavojček (1/4 kile vsebine) 40 h, 14 zavojčkov samo 5 K.

Dalje se priporočila: Doktorja pl. Trnkóczyja

Želodečne kapljice. Izborno sredstvo za želodec. Deluje pomirjujoče, krepilno, bolelost utešujoče, tek vzbujajoče, čisti želodec in pospešuje prebavo. Steklenica 40 h, pol tucata 2 K.

Kroglice, odvajalne, želodec čistilne. Odvajajo blato brez vseh bolečin, kakor se to šestokrat pripeti pri drugih kroglicah. Ubranjajoče je to sredstvo zoper bolezní, ki morejo nastati vsled zapehe, napenjanja itd. Škatla 42 h, šest škatlic 2 K 10 h. — Pocukrene kroglice. Škatla 80 h, tri škatle 2 K.

Prsni, pljučni in kašljev sok ali zeliščni sirup, prirejen z lahko raztvorljivim apnenim železom, utešuje kašelj, raztvorja sliz, lajša bol in kašelj, vzbuja tek in tvori kri. Steklenica 1 K 12 h, pol tucata 5 K. (24—1))

Drgnilni ali udov evet (Gichtgeist) priporočljiv je kot boli utešujoče, lajšajoče drgnjenje v križu, rokah in nogah, kot novo poživljajoče drgnjenje po dolgem hodu in težkem delu. Steklenica 1 K, šest steklenic 4 K 50 h.

Varstvena znamka.

pripravke za živino.

Živinski redilni prašek za notranjo rabo pri kravah, volih in konjih. Že blizu 50 let z najboljšim uspehom uporabljevan, kadar krave nočejo žreti, in da se zboljšuje mleko. Zavojček z navodilom glede uporabe 1 K, pet zavojčkov samo 4 K.

Praščiji redilni in krmilni prašek. Varstveno in dietetično sredstvo za prašiče. Za notranjo rabo, služi za tvorbo mesa in tolsče. Zavojček 50 h, pet zavojčkov samo 2 K.

Pozor! Ta prašek kakor tudi kakao sladni čaj se smeta prodajati v vsaki trgovini. Ako ju ne bi bilo dobiti v vaši trgovini, pišite na gorenjo lekarno.

Varstvena znamka.